

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

До 300-річчя від дня народження Г. С. Сковороди

ІННОВАЦІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ: ДОСВІД, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали І науково-практичної інтернет-конференції
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
першого року навчання
факультету початкового навчання**

17 травня 2022 року

Частина 1

**Харків
2022**

УДК 378:373.3

*Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол № 5 від 18.05.2022 р.*

Інновації в початковій освіті: досвід, виклики сьогодення, перспективи: матеріали І науково-практичної інтернет-конференції здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання факультету початкового навчання ХНПУ імені Г.С.Сковороди (17 травня 2022 р., м. Харків) / за заг. ред. д. пед. н., доц. В. В. Ушмарової. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Ч. 1. 39 с.

Збірник містить матеріали конференції здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам початкової освіти. Розкриваються питання теорії та методики вищої освіти, теорії та методики навчання і виховання в початковій школі, арт-терапевтичні технології в початковій освіті, розвиток обдарованої дитини в освітньому середовищі початкової школи, підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті педагогіки партнерства, історико-педагогічні та компаративістські аспекти початкової освіти і підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і викладачів закладів вищої освіти.

УДК 378:373.3

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

СЕКЦІЯ 3

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Москальова Ліна Організація роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	24
---	----

СЕКЦІЯ 4

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІВПРАЦІ УЧИТЕЛЯ, УЧНЯ І БАТЬКІВ

Іванченко Наталя Взаємодія вчителя з батьками молодших школярів в умовах дистанційного навчання	25
Коротун Марина Роль взаємодії вчителя і батьків при формуванні особистості учня	26
Кремєниця Анастасія Педагогічна освіта батьків молодших школярів у сучасних умовах в Україні	27
Кузнєцова Наталія Організація педагогічного партнерства школи і сучасної сім'ї	28
Садовнича Анастасія Зміст принципу партнерства у Концепції Нової української школи	29

СЕКЦІЯ 5

історико-педагогічні та компаративістські студії

Бережна Ольга Ідеї сімейного виховання у педагогічній спадщині А. Макаренка	30
Борисовська Юлія Підготовка вчителя початкових класів у педагогічній спадщині К.Д. Ушинського	31
Верецун Діана Психолого-педагогічний аналіз проблеми здібностей: історична ретроспектива	32
Демченко Наталія Витоки ідей формування працелюбства у школярів (дохристиянський період)	33
Мацишина Світлана Домашня освіта в Україні у першій половині XIX століття	34
Мирошнікова Ганна Гуманістичне виховання молодших школярів в спадщині В. Сухомлинського	35
Навроцька Катерина Вимоги до особистості вчителя у педагогічній спадщині В. Сухомлинського	36
Орловська Юлія Просвітницько-педагогічні ідеї Б.Д. Грінченка	37
Семенова Ірина Авторські педагогічні системи А. Макаренка і В. Сухомлинського у сучасній початковій школі	38

Домашня освіта в Україні у першій половині XIX століття

Мацишина Світлана

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор Н.М. Якушко

Аналіз широкого кола архівних матеріалів, педагогічної періодики, методичної літератури дозволяє зробити висновки, що домашнє виховання і навчання в Україні було представлено в різних суспільних інституціях ще до створення державної системи освіти. Узагальнені положення про специфіку самобутньої системи освіти – годувальництва, окремі аспекти просвітницької діяльності мандрівних дяків, педагогічні думки таких видатних педагогів, філософів, просвітників, громадських діячів стосовно домашньої освіти, як Ю. Котермак, М. Смотрицький, К. Сакович, Є. Славинецький, С. Полоцький, Г. Сковорода, І. Квітка-Основ'яненко, Д. Багалій, І. Бецькой, А. Прокопович-Антонський, П. Білецький-Носенко, О. Духнович та інші, дають уявлення про генезис домашньої освіти в Україні.

На основі вивчення нормативних документів Міністерства народної освіти визначено два етапи розвитку діяльності гувернерів як професійних учителів в Україні. Поширення домашньої освіти призвело до її визнання на державному рівні. «Положення про домашніх наставників та вчителів» 1834 року визначалась чітка система організації домашнього виховання і навчання та педагогічної діяльності гувернерів. Аналіз архівних джерел, офіційних розпоряджень Міністерства народної освіти, дозволяє стверджувати, що на другому етапі розвитку діяльності домашніх наставників та вчителів законодавчі акти регулювали вимоги до претендентів на відповідні звання, професійні функції, права та обов'язки, визначались пільги та нагороди, матеріальне становище, а також відповідальність за порушення нормативних постанов.

Вивчення архівних документів, педагогічних здобутків вітчизняних педагогів показало, що перша половина XIX століття характеризувалась накопиченням теорії й практичного педагогічного досвіду в системі гувернерського виховання і навчання та зверненням просвітників зазначеного періоду до питань домашньої освіти, зокрема, створенням педагогічних концепцій домашнього виховання і навчання дітей (І. Ястербцов, П. Єнгаличев, В. Татищев, Г. Бланк та інші).

Визначено зміст домашньої освіти в Україні у першій половині XIX століття, що варіювався на основі прийнятих законодавчих постанов та носив суб'єктивний характер залежно від особистості домашнього наставника, вчителя та потреб батьків. На основі аналізу архівних документів та чисельних педагогічних праць видатних педагогів минулого можна дійти висновку, що вітчизняні прогресивні педагоги виступали за привнесення національних культурних традицій у зміст домашньої освіти.